

## Számítógép kórházban, rendelőben

Ma, szerdán zárul Szegeden a 13. alkalommal Számítástechnikai és kibernetikai módszerek alkalmazása az orvostudományban és a biológiában címmel megrendezett kollokvium. Györi Istvántól, a rendezvény elnökétől megkérdeztük:

— **Mekkora a magyar egészségügy fogadó-készsége a számítástechnikának a gyógyításban és az azzal összefüggő nyilvántartásban való felhasználására?**

— Mi, amikor a fogadó-készségről beszélünk, általában az aktívan közreműködő orvost képzeljük magunk elé. Olyan embert, aki programokat ír vagy éppen a gépet bütyköli. Pedig nem erre van szükség elsősorban. Széles körben azt kellene elérni, hogy gyógyítók és kutatók úgy használják a különböző teljesítményű számítógépeket, mint mondjuk a írógépet. Ezt pedig csak akkor várhatjuk, ha az orvosi munkahelyeken legalább a mikrogepek ott lesznek. Tehát a legnagyobb feladat szerintem most odavinni ezeket a gépeket.

Biztató tény, hogy a kollokvium résztvevőinek több

mint a fele orvos. Ez egyfajta gát áttörését is jelenti. Hogy csak most, annak oka az is lehet, hogy a legtöbb évekig az orvosi egyetemeken idehaza nem volt számítástechnikai képzés. Két évvel ezelőtt a SZOTE az országban elsőként indított ilyen irányú oktatást. Ezt a tantárgyat, nyugodtan mondhatom, a hallgatóság szívesen fogadta. Ma már 2 számítógépes kabinetünk és 12 darab Commodore számítógépünk van. Hetente egy óra jut az elmélettel foglalkozó előadásokra és egy óra a gyakorlati próbálgatásra. Már klubunk is van. Ezt az egyetemisták saját szervezésével, mindenféle külső nyomással nélkül hozták létre. Az ilyen irányú ismereteiket mind többen használják fel az újabban a mi egyetemünkön is kötelező diplomamunkák készítésénél. Jövőre indul az ilyen irányú képzés a gyógyszerészeknél is. A számítástechnika oktatását már az ország más orvosi egyetemein is elkezdték. Bizom benne, hogy a jövő magyar orvosainak természetes viszonya lesz a számítógépekkel.

B. I.

## A magyar sajtó ünnepe a munkásörtségben

A közelgő magyar sajtó napja alkalmából ünnepséget tartottak kedden a munkásörtség országos parancsnokságán. Borbély Sándor országos parancsnok ünnepi parancsban méltatta a szocialista magyar sajtó jelentőségét, majd kiemelkedő színvonalú alkotásaiért, publikációikért kollektív elismeréseket, illetve személyi-nívódíjakat, kitüntetések és jutalmakat adott át újságíróknak. Diszoklevelet és kitüntetett plakettet kapott a Népszabadság, a Népszava és a Magyar Filmhíradó szerkesztősége. Az országos parancsnok idei nívódíját Soltesz István, a Magyar Nemzet főszerkesztője, Eck Gyula, a Szabad Föld főszerkesztője, Kapusi Rózsa, a Magyar Rádió főmunkatársa, Féner Tamás fotóművész, a Képes 7 főszerkesztő-helyettese, Kocz István, a Népszabadság olvasószerkesztője és Jávori Béla, a Somogyi Néplap főszerkesztője kapta. Tizennégy újságíró a Haza Szolgálatáért Erdemérem kitüntetésben részesült, többen jutalmat vehettek át.

## Pénteken ősbemutató Világszezon a nagyszínházban

Alig egy hónapja ezeken a hasábocon számoltunk be arról, hogy megkezdődtek a próbái Vámos Miklós Világszezon című darabjának. A Szegedre látogatott szerző akkor elsősorban írói-alkotói szempontok szerint formálhatott véleményt — most, a pénteki ősbemutató előtt viszont már a rendező, Sándor Jánosé a szó.

— Először föl kell idéznünk azt az időszakot, amikor már elérhető közelségbe került a nagyszínházi nyitány. Akkoriban, vagyis két évvel ezelőtt, nyilvános drámapályázatot hirdetett a Művelődési Minisztérium, Szeged Város Tanácsa és a színház. Öt drámaíróát hívtunk meg, Karinthy Ferencet, Fekete Sándort, Bárány Tamást, Szász Györgyöt és Vámos Miklóst. Minden meghívott szerző művét bemutattuk, ebben az évadban kettő már sorra is kerül, Karinthy: *A leánykereskedője* után most a Világszezon. A darabról hirtelenjében csak annyit: elég meglepetést fog okozni már a pusztán tény is, hogy a nagyszínház pompázatos terében a néző egy tengerparti plázt lát majd, ahol fürdőruhában játszanak a színészek.

— Nem lenne hatásosabb ilyen látvány- és alapjelleg a jóval intímabb hangulatú Kisszínházban?

— A Világszezonot mindenképpen a nagyszínházban kell bemutatni. Több okból is: például, mert a darabot nemcsak a színház vezetői, hanem a pályázatot elbíráló más szakemberek is igen je-

lentős alkotásnak tartják. Azután: jó néhány olyan szcenikai követelménynek kell a színre vitelkor megfelelni, amit csak az új színház tud maradéktalanul biztosítani.

— Különleges megoldásokra gondolt?

— Részben akusztikai természetű, részben „klasszikus” színházi trükkökre. Például nyílt színen esik majd az eső...

— Nem azért mondom, de ilyesmire pláne nem jobb lett volna a Kisszínház? Ott az esőt még csak rendezni sem kell, ha úgy adódik, jön magától...

— Sajnos, ez igaz, mi mégis jobban kedveljük az általunk elképzelt esőt. Jöjjön az — csak végsőre! Egyébként a nagyszínházi produkcióban, elámulom, még motorozni is fognak a színpadon. Ahol általában talpaltatni hely sem igen lesz...

— A Világszezon más okból is nevezetes bemutatónak ígérkezik. A nagyszínház első prózai előadása.

— Ez a tény mérhetetlen szorongással és várákozással tölt el. Gyakorlatilag a pénteki ősbemutató számított majd az újjáépített színház igazi akusztikai megméréésének is. Ebből a tényből pedig különleges szakmai kíváncsiság következik: másfajta színészi technika szükséges, az itteni játék „emeltebb”, raffináltabb hanghordozást, tónust, hangerőt, másfajta játékmódot tételez föl. Különben a Világszezon még azért sem akármilyen vállalkozás, mert ha

valami igazán együttes munkának nevezhető, hát ez aztán biztosan: hűz ember állandóan, mindvégig a színpadon van, még tíz pedig folyamatosan ki-be mozog. Rendkívüli önfegyelem és alázat kívánatik...

— E szerint főszereplőkről nem is lehet most beszélni?

— Tulajdonképpen nem. A főszereplő a prózai társulat egésze, pontosabban az a (nagy) része, amely a darabban részt vesz.

— Ittjártakor a szerző arról beszélt, hogy darabja világunkat mutatja be egy strandon. Meg, hogy egyfajta tragikus komédiával állunk szembe...

— Reméljük, a nézők nevetni fognak, ám azt külön szeretnénk, hogy ez a nevetés a végén megfagyjon. Ez a szokatlan stílus, bizunk benne, segít elérni, hogy — valódi világunkhoz hasonlóan — egyszerre „optimista és pesszimista strandot” lát-hassanak a nézők. Hiszen ezen a strandon az elmúlt negyven esztendő fölöttünk elvonult történelmét élhetjük meg. Így, ezt látva igyekezzünk elgondolkodtatni ezzel a bizonyos komikummal. Hogy a világot azon a strandon úgy mutathassuk meg: igenis, itt vannak köztünk azok, akik megtisztultnak tovább tudnak haladni. A közönyösökkel, a tenni nem akarókkal szemben. Eközben szeretnénk nevetést is fakasztani, hiszen tudjuk, hogy a nevetés fegyver is, amely öli a közönyt, az ön-zést, a rosszat.

D. L.

## A közéletiség szikrái

Meredek lépcsők, nyitott tanteremajtók. Az asztalok körül nyolc-tíz hallgató. Az szmt oktatási központjában vagyunk. Az információfelelősök Leichter Akos konzultensre figyelnek.

— Tudnak olyan példát mondani, amikor egy igazgató nem fogadta el a társ-szerveket partnernek?

Néhányan bólgótnak.

— Ha engem kiböbnak az ajtón, bemegyek az ablakon — kezdi Miczek Elek, aki a KSZV újszegedi gyárából érkezett. — Egy vezetőnek érzékenynek kell lenni az információkra. Mi hiába készítenek hangulatlajentéseket, ha azok valahol elakadnak, és kozmetikázva kerülnek a nyilvánosság elé.

A szakszervezeti tisztségviselő — információfelelősök — öt hónapon át járnak foglalkozásokra.

— Ugy küldtek bennünket, nem önszántunkból vagyunk itt — szólal meg egy fiatalember. Bekapcsolódnak mások is. — Felfedezzük Marx és Engels eredeti gondolatait. Nem elég nekünk kint a gyárban fűelni, orientálni is kell a dolgozókat. Sőt időnként magyarázat is szükséges.

— Ehhez kapnak itt valamilyen segítséget? Debreczeni Gábor, a Kö-laj- és Földgáztermelő Vállalat szegedi üzemenek infósa mosolyog.

— Többet, mint vártuk. Itt, a kötetlen beszélgetéseken sikerül belátni a kulisszatitkokba. Sejtjük a mi-értéket is.

\*

A szakszervezeti iskola vezetőjét, Végh Gyulánét azt hiszem, mindig szervezés, egyeztetés, koordinálás közben találunk. Feltéve, ha nem tanít.

— Az oktatási idő 1975-től folyamatosan csökken. Jelenleg az alapképzésre négy és fél nap jut. Jelenleg huszonhét nappali tanfolyamunk van. Az ideit tanévben a résztvevők száma meghaladja a kétezret.

— Általában csökken a tanulási vágy. Önök az ellenkezőjéről számolnak be. Hogyan csinálják?

— A tanév beindulása előtt mindig felmérjük az alapszervezeti igényeket. Szerződésben rögzítjük is, hogy mit várnak el tőlünk, mit szeretnének. Az oktatás keretein szintén igyekeztünk

változtatni. Az önálló tanulást próbáljuk szorgalmazni.

\*

Petőfi sugárút, az épületen a következő tábla: Fodor József Élelmiszeripari Szak-középiskola. Itt valamennyi diák első évtől szakszervezeti tag. Nem csoda tehát, hogy az szmt oktatási központ „csápjai” idáig is elérnek.

Burg Kornélné, az iskola szb-titkára, tanára lelkesen beszél az szmt-sek kezdeményezéséről. Tóth Lászlóné, az oktatási központ munkatársa ugyanis az iskolában környezetvédelmi klubot vezet.

— Ha a gyerekek a foglalkozásokon némi környezetvédelmi szemléletet szereznek, már megérte a fáradságot a májusig tartó sorozat — kezdi a tanárnő. — Olyan témák szerepelnek,

mint Szeged fő szennyező forrásai, a veszélyes hulladékok kezelése... Örülünk, hogy az szmt kezdeményezte a klub létrejöttét.

Tóth Lászlóné a tanteremben éppen az ivóvízkészletünk katasztrofális helyzetéről beszél.

— Megálljunk, baj lesz, meg kell akadályozni a víz-szennyezést! Önök az élelmiszeriparban dolgoznak majd. Sok múlik magukon.

\*

Megdöbbenek, te jó ég, évente kétezer embert oktat a szakszervezeti iskola. Jogaink gyakorlására is tanítgatnak, ha hagyjuk magunkat, és délutánonként, estként még pislákol bennünk a közéletiség némi szikrája. — Hát pislákoljon! — váltunk el az iskola vezetőjétől.

Bodzsár Erzsébet

## A marionettek

### Kiállítás az egyetemi klubban

Marion, kicsi Mária, marionete — 1517-ben *maryonete*-nek írják — a szó eredete, legalábbis Franciaországban, kétségkívül a jiturgiával való rokonságról tanúskodik. És kapcsolatba hozható azokkal a színjátékokkal, amelyeket a Szentírás ihletett meg annak ellenére, hogy egészen a VII. századig az egyház tiltotta az emberalakú szöbrocskák használatát, amelyek már az ókori Kínában és Egyiptomban megjelentek, az i. e. VI. században pedig Európában is elterjedtek.

Egyébként ennek a színháznak a struktúrája és fejlődése egyfajta beavatási és vallási elemet egyesít egy népies, profán elemmel, és még ma is ez a leginkább érzékelhető: gondoljunk csak a Laurent Mourguet által létrehozott lyoni Guignolra, vagy a nápolyi Pulcinellára, a fehér ruhás úrfira, aki épp az ellentéte lehetne az idomtalan, nagyszájú és veszekedős francia Polichinelle-nek vagy a török Karagöznek. És ha szölkünk egyrészt a bábo mozgató technikáról, a fe-lülről mozgatott „pálcás” bábuokról (ilyen például Guignol, a jávai wayang-bábuk, a Góleg), az alulról mozgatott „kesztyűs” bábookról (ilyen a brüsszeli Toone vagy a liége-i Csancsesz) és

sok megszámlálhatatlanul sok változataikról (a japán „bun-raku”-ról, az amerikai Bread and Puppet Theateréről, mely a 60-as évektől kezdve működik, valamint a brechti színházról, mely a maszkot és a mozgás ritmusát veszi át tőle), amelyek mind lényegesen ebben a színjátékban, másrészt szölkünk arról, hogyan használták fel egyes írók (Heinrich von Kleist: *Esszé a bábokról*) vagy rendezők (E. G. Craig, G. Baty) valamely dramaturgikus szöveg kitalált interpretációjaként, vagy egy olyan gesztusművészet alátámasztásaként, mely összefoglalja és meghaladja az artikulált nyelv valamennyi konvencióját (Artaud) — nos, akkor úgy tűnhet, nagyjából körül is jártuk a kérdést. És mégis: a bábjáték azzal, hogy unalomig ismert szituációkat ismételtet jobbra ember alakú figurákat keltve életre, elhitheti velünk, hogy mélyebben veszünk részt az emberi nem ama drámájában, hogy lát-hatja és tudhatja: akarata ellenére hogyan sodorja őt magával jövethetetlenül egy olyan élet, melynek akarva-akarulatlanul ő is részesevé

## Eröltetett menetben a színházi műszak

A *Don Pasquale* bemutatóértékű felújításáról csevegve a színház igazgatójával, Nagy Lászlóval, az is szóba került, milyen technikai gondokkal jár, nemcsak a nagyszínházban, de a Kisszínházban is a repertoár kiépítése, az új és a régi előadások telepítése.

— A Donizetti-premier helyén, amikor terveztük az évadot, három egyfelvonásos operát akartunk játszani, ami így másodsor maradt el. Még tavaly, személyi okok miatt (Bodolay Gézát be-

hívták katonának, Gregor József beteg volt), ezáltal technikai megfontolásokból. Arról van szó, hogy a színház új helyzetében a díszletek és jelmezek igencsak megnövekedett kivitelezési feladatainak műszaki gardánk, jelenlegi létszámmal, nem, vagy csak nehezen tud megfelelni. Ezért már a Scribe-bemutató is személy-berüln, egy héttel halasztani is kellett, a kivitelezési munkákra társszínházak segítségét kértük, ám a debreceniek befutott ajánlata túl költséges volt, így saját gémiánkkel kellett dolgoztatni. A három egyfelvonásos operára méltánytalanul rövid idő maradt volna, ezért nem lehetett vállalni. S mint-hogy felújítási tervünkben egyébként is szerepelt a Don Pasquale, az erre kalkulálható háromhetes próbaidőt elégségesnek találtuk. A darab régen ment, nehezen összedezhető díszleteit Varga Mátyas segítségével sikerült kiegészítenünk, lefestetnünk, s mivel új szereplők léptek be, többen éreztük egyszeri felújításnál, a bemutatóbérletben is sze-

repelttük. Hogy alkalmas-e kisszínházi előadásra vagy sem, erről csak annyit, Vasz-ly Viktor is játszott itt valamikor régen, de készséggel elismerem, nemcsak ez a darab, minden más ideális otthona a nagyszínház. Mi viszont a két épületben egyszerre gondolkodunk, s nem zártuk ki a kisszínházi kamara-operajátás lehetőséget sem, miként azt sem szögeztük le, hogy a nagyszínházban kizárólag zenés darabok menjenek. (Az az álláspontunk, hogy amíg egy adott műfaj lehetőségei nem kerülnek túlságosan veszély-be, akár kényszerből is tart-sunk előadásokat a Kisszínházban. Ténykérdés továbbá, hogy máshová készült repertoárdarabokat — idő-és pénzihiány miatt — nem tudjuk technikailag kiegészíteni. Vonatkozik az Erkel operájának, a *Bánk bán*nak nagyszínházi előadásaira, melyeket szerényebb színpadi körülmények mellett is vállalnunk kell. Néhány év elteltik még ahhoz, hogy az új helyzetben, a két színházépülethez illő és alkalmas repertoárt ki tudjunk alakítani.

N. I.

## A Zenebarátok nagy sikerű koncertje Drezdában

Szűcs István énekelt, és a Szegedi Zenebarátok Kórusa működött közre. A hangverseny egyetlen NDK-beli közreműködője az al-tenburgi Félix Friedrich orgonaművész volt.

A koncert végén a közönség hosszan tartó taps-szalagot dobta meg a nagyszerű zenei élményért. Az ADN, az NDK hírügynöksége beszámolójában kiemelte, hogy a drezdai hangversenysorozat rágyógó esúcsponja volt a magyar művészek közreműködésével tartott kiváló előadás.

A nagy magyar zeneköltő 1866–67-ben komponált nemzeti jellegű, himnikus művének előadását Sándor János vezényelte.

A drezdai filharmonia hangversenysorozatának részeként tartott koncerten a szoprán *Ardó Mária*, az alt *Bokor Júta*, a tenort *Koronád György*, a basszust

Jean-Paul Pagliano Fordította: A. S.